

Bilag til justitsministerens besvarelse af spørgsmål 6

DANMARKS JORDBRUGSFORSKNING
Forskningscenter Foulum

Fravænningsalderens betydning for grisens velfærd

*Seniorforsker Lise Dybkjær og forskningsleder Karin Hjelholt Jensen,
Afd. for Husdyrsundhed og Velfærd, Danmarks JordbrugsForskning*

Grisens velfærd skal vurderes ud fra deres adfærd, sundhed og fysiologi. I det følgende omtales først naturlig fravæning hos svin. Herefter behandles fravænningsalderens betydning under produktionsforhold med fokus på betydningen af fravæning ved 4 uger i forhold til fravæning ved 3 uger.

Naturlig fravæning

Den naturlige fravænningsproces hos tamsvin har været genstand for flere undersøgelser baseret på studier i seminaturlige omgivelser. Studierne viser samstemmende, at fravæning i naturen er en gradvis og langvarig proces, der først er afsluttet ved 17 ugers-alderen, med variationer mellem 9 og 19,5 uger. Processen er karakteriseret ved en gradvis reduktion i mængden af kontakt mellem so og grise, en tilsvarende reduktion i diegivningsfrekvens og en gradvis ændring i grisenes føde fra mælk til fast føde.

I semi-naturlige omgivelser begynder grisene så småt at græsse i 3-4-ugersalderen, men tiden brugt på græsning stiger først stærkt fra 5-6-ugers alderen op til 8-ugers-alderen. Græsnings-tiden afhænger dog af tilgængeligheden af græs (Petersen, 1994).

Studierne viser således, at der ikke kan sættes en præcis alder på, hvornår en naturlig fravæning finder sted. Processen forløber over 5-12 uger og påbegyndes omkring 3-ugers-alderen. Den naturlige fravænningsproces er længere fremme ved 4 end ved 3 uger, og udfra den betragtning må det derfor forventes, at 4-ugers-grise er bedre rustet til fravæning end grise, der kun er 3 uger gamle.

Fravæning under produktionsforhold

Som kontrast til den gradvise, naturlige fravæning står den bratte fravæning, der finder

sted under produktionsforhold. Her udsættes grisene på et forholdsvis tidligt udviklingsstadium for soens pludselige fravær, en brat ændring i ernæring, og ofte indebærer fravæningen håndtering, flytning til nyt miljø og sammenblanding med fremmede grise. Disse påvirkninger, der hver især udgør en belastning, gør de første uger efter fravæningen til en særlig kritisk periode i grisenes liv. Tidlig fravæning forårsager adfærdsmæssige forandringer, herunder udvikling af unormale og uhensigtsmæssige adfærdsmønstre, som kan påføre stiefæller ubehag eller ligefrem være skadevoldende. Den pludselige overgang til fast føde medfører desuden en øget risiko for fordøjelsesproblemer, herunder diarré. Den bratte og tidlige fravæning har således en negativ indflydelse på grisenes velfærd.

I Danmark skete fravæningen ved en gennemsnitsalder på 30 dage i 2000 og 2001, og de produktionsmæssigt bedste 25 pct. af besætningerne i 2001 fravænnede grisene, når de var 28 dage gamle (Landsudvalget for Svin's årsberetning 2002 s. 6).

Fravænningsalderens betydning for grisens velfærd

Der er kun lavet få undersøgelser af fravænningsalderens indflydelse på smågrisens velfærd (se referencelisten). Dokumentationen for betydningen af fravæning ved 4 uger i forhold til fravæning ved 3 uger er yderst sparsom.

Adfærd:

Når grisene fjernes fra soen, udstøder de karakteristiske lyde, såkaldte »forladthedsgrynt« (Weary & Fraser, 1995). Antallet og intensiteten af »forladthedsgrynt« er højest på fravænningsdagen og falder derefter gradvis. Grise fravænnede ved 3 uger vokaliserer mere i den første uge efter